

Fő a takarékoság Díjnyertes fiatalok a KSZV-ben

Az Ipari Minisztérium ifjúsági bizottsága az ágazati fiataljainak alkotói pályázatot hirdetett augusztusban. Ezen részt vehettek mindazok a 35 éven aluli szakemberek, akik importkiváltó, másodlagos nyersanyag, azaz hulladékhasznosító eljárásokat, módszereket kitaláltak fel, dolgoztak ki. A pályázatra a gyakorlatban már kipróbált és bizonyíthatóan bevált munkákkal lehetett nevezni. Közel 500 pályázat, közül 246-ot fogadott el a minisztérium, köztük a Kenderfonó és Szövőipari Vállalattól öt dolgozatot. Ezekből három díjas lett, s mind a három szerző a szegedi kenderfonó dolgozója.

Csikós András, aki programozó, Nagydíjat nyert az agrófólia hulladék feldolgozásának módszeréért. Takarékoságot célzó eljárást írt le egy fiatal kollektíva is. Spiegelné Szabó Margit, Selmeczi Béla, Teket Péter

és Kecskés Antalné a poliolin hulladékok újrafeldolgozásáról készítettek dolgozatot. Az ifjúsági bizottság Nagydíjat ítélte a kollektívának is. Sőregi Sándor programozó Alkotói díjat kapott Korszerű operatív termelésprogramozási rendszer kidolgozása és bevezetése című munkájáért.

A kollektíva munkája különös jelentőségű: évente 12 millió forint importmunka-keresletet jelent a gyárnak. Ez a gyakorlati alkalmazás során derült ki. Ugyanis már tavaly felszerelték egy új eljárásra alkalmas üzemrészt. A műszaki szakemberek kicserélték gépeket némi átalakítás után állították újra a termelésbe. Egyedül a szegedi kenderfonó dolgozik a nyugatnémet Höchst-cégtől importált alapanyaggal, amelyből a különböző raschel-zsákokat és zsinegeket gyártják. A pontos munka ellenére is óhatatlan, hogy az előállítás

során selejt és hulladék ne keletkezzen. Ezekkel eddig nem tudták mit kezdeni. Nincs akinek továbbadnák felhasználásra, környezetvédelmi okok miatt a megsemmisítésük (például elégetésük) nehézségebe ütközött. Az új eljárással megoldódott a probléma. Lényege, hogy a hulladékot, selejtet regranulálják, és különböző termékek előállításához újra felhasználják. A fiatalok pontos méréseket készítettek az így készült termékek paramétereiről, ki-derült, minőségük változatlan maradt. A visszakevert granulátumból például a mezőgazdaságban használatos hengerbálikok kötőanyagát készítik, de kézi kötözésre alkalmas zsinegeket is gyártanak. A pályamunka nem csupán az alkalmazott eljárás leírását tartalmazta, hanem annak rendszerezését is

M. E.

Könnyű komolyzene A Sevillai magyar változata

Szokatlanul rövid időn belül jut vissza premierkorszokhoz a sevillai borbély, Rossini sikeroperája. Nincs esztendeje, hogy januárban ment itt, a Zenés színházban. Igaz, olaszul, vendég Figaróval, félszemmel a nyugati turnéra figyelve, Pál Tamás dirigálásával, hogy csupán csak azon körülmények folsorolására szorítkozunk, melyek azóta megváltoztak, s így jószerivel indokolják a premierreprez szokatlan gyorsaságát. Mert a darab magyar nyelven, helyi Figaróval, nem kifelé kacintgatva, de sorozat-előadásokra készülve, kivált pedig más karmesterrel, az új főzeneigazgató Oberfrank Gézával, némileg más orcáját mutatja.

Kezdjük talán a végén, Oberfrankkal, aki nemcsak karmesterként jegyzi a bemutatást. Blum Tamással átdolgozó minőségében is föltüntetjük a színlapon — ha valaki nem venné észre, biggyeszthetnének ide szokványos fordulattal, hisz a librettistákon, fordítókon, átdolgozókon tovasiklik a publikum figyelmé; most viszont ez kizárt. Tulajdonképpen az eddigi, megszokott Sevillai-előadásoktól éppen a friss fordítás, s a belőle következő dramaturgia különbözőségi operatársulatunk legújabb ajánlatát. Oberfrankék persze nem írták át gyökeresen a szöveget — hogyan is tehetnék volna? —, ám azt sem mondhatnánk, hogy pusztán pár berögzött formula mandzsettagombjait vasalják körül. Az eljárás két lényeges eleme: a prozódia és a cselekmény összefüggéseinek megvilágítása. Az előbbi látszólag az énekeseknek segít, jóllehet a hallgató fülelénk is tetszetősebb, ha például egy rövid, lemenő kóloról futamban nem azt kell énekelni, hogy „szeretlek”, hanem „imádlak”, vagy az „elbűvölt” helyett „elbájolt” hallik — énekelhetőbb, kerekesebb, könnyebben gördül; nem beszélve olyan fazonigazításokról, ahol az eredeti olasz hangzás jön vissza, mint az elején Fiorillónál (senza parlar). Következésképpen messzebb mutat, hogy a cselekmény menete szempontjából fontos információkat is újrafordították, világosabbá érthetőbbé téve, mi fog történni. Ilyen például a kulcslopás mozzanata, ami a korábbi változatban valamiképpen elsiklott, s nemigen értette a néző (tán nem is figyelte), hogyan jutnak be Lindoróék Rosinához — most egyértel-

mű, Figaro cseni! a kulcsot Bartolótól. A dolog lényege pedig, hogy ezeket a szituációkat kifelé, tagoltan, jól artikulálva, mintegy a közönség értésére adva játsszák. Általában az úgynevezett recitativós szakaszokról van szó, melyek jószerivel azért kapnak helyet a darabban, hogy ilyesfajta énekesbeszéddekkel igazítsák útba a nézőt. (A recitativók két fajtája: amikor a „beszélő” énekest egyetlen „száraz” ütőhangszer kíséri, harmonizálja, meg amikor a zenekar. Nos, az előbbi úgynevezett secco recitativók látványosak, tisztán érvényesülnek, ám az utóbbiak, az úgynevezett accompagnato recitativók már kevésbé, mert itt túlságosan „hang alá” merülnek a szólisták, vagy a zenekar kerül fölébük, ráadásul az új szöveget még nem gyakorolhatták be eléggé, így az együttesek néha elúsznak.)

A friss szöveg rendezői igénytel is föllép, átrajzolja a színpadi gesztusokat, mozgásokat. A januári premier úgy maradt emlékeztünkben, hogy a könnyedség időnként szabadozása, a komikum burleszkbe csapott át — most visszanyeri a darab legalábbis a karakteréhez nélkülözhetetlen színpadi fegyelmét, tartását. Nem arról van szó, hogy a szereplők véresen komolyan vennék. Tancikálnak, mókáznak, bolondoznak eleget (Gyimesi Kálmán és Gregor József viszi a primet) — de nem többet a kívánatosnál. Gregor Basillója például öltözésben hagyta aerbichariszváját, fölső fogsorának közepét sem festik feketére, ezáltal nem foghíjas bohóc, csupán ravasz, minden hájjal megkent zenemester, s miután olcsó külsőségekkel nem farszítja a nézőt, maradéktalanul érvényesülhet álomszép basszusa.

Egyáltalán: Oberfrank főfogásában A sevillai borbély nem komoly könnyűzene, hanem könnyű komolyzene. Vagyis a lényeg, hogy komolyzene. Az orchesternek szimfonikus méltósága támad, a futamokat rendszerint kiáltászik, még ha ettől időnként zötyög is a zenekar, vagy aszinkronba kerül a színpaddal. Lehet vitatni, kinek mely változata kedvesebb: magam a mostanihoz hajlanék, bár abban a Pál-féle előadásban sok olyan szerzőmegoldást hallottunk, ami itt nehezebbnek tűnik. Az úgynevezett sotto voce kifejezésekkel birkóz-

nak sokan, mert nem tudnak úgy „hang alatt” énekelni, hogy az élvezhetően, plasztikusan, színezen szólnon.

A szereplőket még januárban értékeltük, s a fentiek érvényén túl egyéni teljesítményeikhez nemigen tudnék hozzátenni. Talán Vámosy Eva Rosinájának kólorólókészége mutat fejlődést, meg Kenesey Gábor Bartolója az, ami tartalmasabb, magasabb (meglehet azért, mert nem veszi teljesen tökkeltültre). Egyedül új fiú Gyimesi Kálmán. Az olasz nyelvű változatban Póka Balázs vendégeskedett a másik szereposztásbeli Egri László mellett, ám Gyimesi Figaróárá is emlékezhettek sokan, messzi évek távolából, még az Angyal Mária rendezte előadásokról, ahol a híres belépőben, miközben pereg a nyelve, nyílt színen megborotválkozik. Egyedi bravúrja most sem tevesztí hatását, s bár hajlama olykor túljátszásra csábítja, a figura egésze a vérében van. Baritonja a fölső regiszterekben látványosan szól, de máskor sincsenek gondjai, kivált a ritmust érzi pregnánsan.

Vagyis hát. A Parasztcseület és a Bajazzók premierje után, immár azzal egybevetve, kétségtelenül bizonyos fajta minőségi elmozdulás igénye tapasztalható a szegedi operatársulatnál. A változás célja és iránya röviden a zenés színház fogalomkörletében foglalható össze, ahol a játékok és a muzsika egyenrangú, s a szereplők mind egyéneknek csak a partnerekkel való kapcsolatában lehet létjogosultsága. Így adott esetben egy epizodista éppoly súlyjal van jelen a színpadon, mint a főszereplő, de történetesen főszereplővé léphet elő, ha a szituáció úgy kívánja.

Mindenestre, érdekes kísérletnek nézünk elibé. Vajh, hová fejleszhető a társulat az onszamblekultúra kohójában?

Nikolényi István

Szilva — dióval

Sikere van a piacon a kecskeméti Alföld Szakszövetkezet gyümölcskészítményeinek, a különféle aszaltványoknak, a bírsalmasajt-nak, és a már-már elfelejtett római szilvának. A szakszövetkezet két éve foglalkozik e cikkek készí-

Téesznyugdíjasok

Számlálások szerint, országunk lakóinak csaknem egy-negyede, több mint kétmillió, nyugdíjas. A tavalyi összesítés 658 ezer lelket sorol az 55 és 60 évesek közé, 1 millió 893 ezret a 60 éven felüliek táborába. Közülük még sokan részesei az 1306 termelő-, 57 szak- és 32 halászati szövetkezetnek. Csongrád megyében 23 ezer 837 nyugdíjast és járadékost tartanak nyilván az 1982-es adatok. Örömiük, gondjuk mindnyájunk ügye. A gazdaságokban rég fölis-merték ennek jelentőségét, és igyekvő gondoskodással segítenek, amennyit a lehetőségük megenged. Annak ellenére, hogy nem a legideálisabbak a viszonyok a bőkezűséghez. A megbecsülésnek az anyagi juttatáson kívüli, más formáit keresik a szövetkezetek.

Az esetek többségében a lőt, vagy ha sok a nép, terparasztember nyugdíjba menetele úgy történik, hogy Péter bácsi pályázáskor ráver a tehén farára: na, Pírók, elsejéjtől nekem is jár az öregségi.

Természetesen ennek előzménye, hogy Péter bácsit, tudtával vagy anélkül, többszörösen is számon tartják a szövetkezet irodistái: könyvelik, iktatják, leveleznek érdekeiben, és mikor előn az ideje, viccesen közlik: nyugdíjas lett, tata, de holnap is itt legyen hét órára, mert tápért kell menni Szentesre. Maga lesz a kísérő.

És szinte biztos, hogy Péter bácsi másnap reggel a szokott módon fölveszi a munkát, mintha mi sem történt volna, és dolgozik, ameddig ereje engedi. Ha nem a közönsben, akkor otthon, a ház körül. Falun, tanyán — főleg olyan embernek, aki beleszokott a munkába — mindig akad ház körüli munka. Ha nem otthon, akkor a szomszédnál vagy a kománál. Emiatt is talán, meg hagyományt teremtő szándékkal, sok szövetkezetben szentelnek egy napot a nyugdíjasok ünnepeére. Ilyenkor díszbe hozzák az ebéd-

lőt, vagy ha sok a nép, terparasztember nyugdíjba menetele úgy történik, hogy Péter bácsi pályázáskor ráver a tehén farára: na, Pírók, elsejéjtől nekem is jár az öregségi.

Téesz válogatja, ki miként honorálja a hasznos segítőit, milyen többlet figyelmességgel igyekszik jobbat tenni életüket. A szatymazi Finn—Magyar Barátság Tsz-ben aratás után terfittetek az időseknek. Forráskúton pedig tegnap, szombaton, az Üllést—Forráskútat összefogó Haladás Tsz-ben csaknem nyolcszáz nyugdíjast hívtak az ünnepségre. Valóságos kis közgyűlést tartottak. Személygépkocsival, busszal — meg kinek hogy volt egyszerűbb — érkeztek a kertészeti telephez az emberek. Kitakarították, befűtötték a szárítótermet, megvendégelték a hősi idők tanult, és a mostani segítőket is.

Amint azt Sándor Tibor elnök elmondotta, sokan és sokszor állították meg tagtársai, látván az aszály puszt-

títását, a téeszt fenyegető katasztrófát, hogy akkor most el is marad a szokásos ünneplés?! Megnyugtásul mondotta az elnök, hogy szerencsére áll még olyan szilárdan — éppen a dolgos emberek jóvoltából — a termelészövetkezet, hogy ne fellekkezék meg a nyugdíjasokról.

Az általános iskolások — mint minden más alkalomkor — most is szép műsorral rukkoltak elő a mama, a tata, vagy a dedapa tiszteltére. Tóth János igazgató szavai után: igen tisztességes készülődéssel. Emiatt is sikeredik mindenkor családiasra Forráskúton az idősek napja.

A szép ünneplést boldogabbá teszi, hogy ilyenkor külön jutalmat is adnak a jó cseggésű Haladás Tsz megteremtőinek. Az egészség szerint előbb ötszáz, majd ezer forintot tettek a borítékba, mostanában pedig a nyugdíjalap kilenc százalékát. Ki mennyire tudta ki-venni a közös munkából, akként részelt most a jóból. A Haladás Tsz-ben megközelítően kétféle forintot osztottak szét a nyugdíjasoknak, mindannak jellekpes elismerésére, hogy előadatk erejüket, jószágukat a legbizonytalanabb időben, a mostani jóléthez. Mert az is igaz, mindez magamutogatás és fölcicomázott látszat lenne, ha az üllési, forráskúti falu és környéke nem lenne olyan, mint amilyen. Formás porták, látványos nagyüzemi táblák hírelük a gazdaság erejét. Az már csak a szervezők mindenre kiterjedő figyelmét dicséri, hogy az ünnepség végeztével haza is viszik a nyugdíjasokat mindennapjaik megszokott környezetükbe. Még csak nem is azzal a szándékkal, hogy szükségkor értsék majd a hívó szót, hiszen apékül is rendszeresen érdeklődnek a szövetkezet dolgairól.

Legjobb biztosítékul a közös munkának, s igazolásul, hogy az összhang nem mindig a csinnadrattával évessel teremtdődik.

Majoros Tibor

Békenap a JATE rendezésében

SOS Európa!

„Tiltakozzunk a technika csodái, a rakéták, robotrepülőök és bombák ellen! A háború ugyanis, mint a magas szinten társadalmisított erőszak, képes elpusztítani az emberiség által létrehozott értékeket, és a létrehozottakat is. Ilyen helyzetben minden béketörekvésnek létjogosultsága van” — hirdeti az a szórólap, amelyet a JATE diákjai adtak közre azért, hogy a város minden polgárát nagyszabású békedemonstrációjuk aktív részvételére mozgósítsák.

A világ józan gondolkodású embereirez csatlakozva a szegedi egyetem hallgatói rendezvényükkel demonstrálni akarják mindenkorri békevágyukat, kifejezni tiltakozásukat a nukleáris háború ellen.

A holnapután, kedden megrendező JATE-békenap programozatának egyik legjelentősebb és leglátványosabb eseménye a Kárász utcán felállítandó békekapu, ahol tiltakozó-aláírásokat gyűjtenek az európai rakétatelepítések ellen. Ezt a névsort elküldik az ENSZ-ne, a tárgyaló feleknek.

Ugyancsak a Kárász utcán (a Dugonics tér felőli részen) rendeznek plakát-, fotó- és rajzkiállítás, illetve képeslap- és plakátárusítást.

Délután 5 órakor a békekapunál pol-beat műsor lesz, amelyet Dinnyés-daltulajdonos vezet.

A JATE-klubban a békeest 19 órakor kezdődik. Len-

gyel Miklós, a Magyar Rádió katonapolitikai szakértője tart előadást. A béke ma és holnap címmel. Majd Dinnyés József énekel. Ezt követően a Galipoli című angol filmet vetítik.

ELMENTÜNK mélyhűtött borsót venni

Magam öt zacskóval vittem haza — jó, ha van. Sokáig nem lehetett kapni, s tőháztól: a legjobb szándék az a bizonyos hetedik érzék sugallta a napi szükségleten túli vásárlást. Családom jól járt, ezek viszont pórul. Azért gondolom, nem csupán az én plusz két kilóm miatt, még mások fölhalmozása okán sem. Inkább a kereskedelem a ludas és a hűtőipar, meg a mezőgazdaság, de a legfőbb főkolompos az aszály. Sajnálom ezt a szegény megfoghatatlan valmit, ez csak jön, elidőzget nyaranta, s távoztával marad a nagy semmi, s így mindent rá lehet fogni. Tehát nincs borsó: elvitte a termést az aszály — megmagyaráztattott a hiány.

Kerestük a mirelit borsót. Az élelmiszer-kiskereskedelmi vállalat az üzletek zömének gazdája. Árúradik pultjaiban az idej újratúton, őszön alig volt mélyhűtött borsó. A vállalat tájékoztatása: kértük, kérjük, de a legfőbb, amit a hűtőipartól kaptunk, egy csöpp remény — karácsonyra talán küldenek. Más csatornát kerestünk és találtunk — mondjuk tovább. A Gyöngyös melletti Nagyrédén egy termelőszövetkezet hűtőháza tud küldeni hetente 100—150 karton borsót. A napokban eből a szállítmányból jutott néhány vásárlónak.

Telefonon kértünk felvilágosítást a békéscsabai hűtőházról: a legjobb szándék al sem tudunk szállítani, kevés termelt. Ami van, azt bekeverjük más termékekhez, például vegyes főzelékhez, kész borsóleveshez, vagy főzelékhez. Az igaz, hogy a natúr borsó hiányzik, erről körlevélben tájékoztattuk is a megrendelőinket, de az említett borsó készítményeink jelenleg is vannak hűtőinkben.

Nagyréde, Szőlőskert Tsz. Telefonon kaptunk tájékoztatást. Kellemes. A beszélgetés így hangzott:

— Van-e mirelit borsójuk?
— Igen.
— Mennyit terveztek lehűteni?
— 130 vagonnal, a tervet teljesítettük.
— Honnan az alapanyag?
— Felét magunk termeltük, a másik részét társzövetkezetektől kaptuk.
— Szegeden dicséri terméktüket. Szállítanak?
— Igyekszünk teljesíteni a megrendeléseket.
— Karácsonyra talán küldenek?
— Nem, de ha eljön érte tudunk adni.
— Megnyugtató a válasz, tud a feladat. Sportnvelvet kölcsönözve: ne várjuk állva a ... mélyfagyasztott zöldborsót.

Ács S. Sándor